

Kyseessä on ☒ Lausuntopyyntö ☐ Tiedoksianto Päiväys 9.5.2025, korjattu 26.5.2025	
Tuen nimi Pohjavesien suojelun tukiohjelma	
Komission tukinumero (SA xxxx)	Tuen voimassaoloaika vuoden 2030 loppuun
Tukiviranomainen ELY-keskus	EU-valtiontukisäännös tuki perustuu De minimis -asetus (EU) N:o 2023/2831
Lausunnon pyytävä ministeriö Ympäristöministeriö	Yhteyshenkilön tiedot Erja Werdi erja.werdi@gov.fi ; puh 0295 250 312 Juhani Gustafsson juhani.gustafsson@gov.fi ; puh 0295 250 338

Kyseessä on ☒ Uusi tukiohjelma ☐ Tukiohjelman muuttaminen ☐ Tukiohjelman mukainen yksittäinen tukipäätös ☐ Tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tukipäätös tai tukipäätöksen muuttaminen ☐ Tuen voimassaoloajan jatkaminen
--

Lain 3–5 §:ien edellytykset	
Lausuntoa pyytävä viranomainen täyttää. (Huom. Kenttään kirjoitettavan tekstin pituutta ei ole rajattu.) Tämän liitesivuilla on esitetty ohjaavia kysymyksiä helpottamaan kunkin kuvauksen kirjoittamista.	YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO 10.6.2025 Esittelijä: Anne Rothovius

1. Selkeä taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite, joka perustuu hallitusohjelmaan tai politiikkatavoitteeseen Tuen yhteiskunnallinen tavoite on parantaa ja turvata pohjavesien tilaa. Tukiohjelma toteuttaa osaltaan pohjavesien suojelua osana vesienhoidon toimenpiteitä ja olisi luonteeltaan yleinen tukiohjelma. Valtionavustusta on myönnetty vuosittain suoraan valtionavustuslain nojalla, mutta sitä ei ole voitu osoittaa taloudelliseen toimintaan taikka investointeihin, mikä tämän jälkeen olisi mahdollista. Tarkoitus on osoittaa varoja edelleen pääosin ei-taloudelliseen toimintaan. Tukiohjelmalla on yhteiskunnallinen tavoite; tukea ohjattaisiin sellaisiin kohteisiin, joissa pohjaveden suojelun ja turvaamisen hyödyt edistyisivät sekä kohteisiin, joissa selvittäminen on perusteltua toteuttaa. Tukea myönnettäisiin jatkossakin pohjavesialueen suojelusuunnitelman laatimiseen tai päivittämiseen. Lisäksi mahdollistettaisiin tuen myöntäminen hankkeille, joiden avulla parannettaisiin tai ylläpidettäisiin pohjavesien tilaa tai edistettäisiin pohjaveden riskinhallintaa sekä investoinneille. Tukea voitaisiin myöntää myös pohjavesiselvityksiin, joilla lisätään tietoa pohjaveden suojelun edistämiseksi alueella. Valtionavustusten lähtökohdista johtuu, että tukea ei voitaisi myöntää lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseen eikä silloin, jos hakija on vastuussa esim. ympäristövahingosta. Tuki olisi harkinnanvaraista. Rahoitus perustuisi ympäristöministeriölle osoitettuun määrärahoihin.	☒x ☐ ☐ Tuella on yhteiskunnallinen tavoite, mikä on korkealaatuisen elinympäristön tukeminen.
2. Markkinapuutteen korjaaminen ja ulkoisvaikutukset Kaikkien pohjavesialueiden tila ei ole kaikilta osin asetettujen, sitovien ympäristötavoitteiden mukaisella tasolla. Vesien tilan parantamiseen tarvitaan edelleen toimenpiteitä. Pohjavesien suojeluun tarvitaan pohjavesien suojelusuunnitelmia tai olemassa olevien suojelusuunnitelmien päivittämistä. Myös edellä kohdassa 2	☒x ☐ ☐ Markkinapuutteena on positiiviset ulkoisvaikutukset ilmastoon, joita markkinat eivät tunnista ja/tai rahoita.

mainittuihin hankkeisiin voitaisiin myöntää tukea. (asetusehdotuksen 4 §) Markkinat eivät takaa suojelusuunnitelmien laatimista tai niiden sisällöllistä kehittämistä taikka olemassa olevien suunnitelmien päivittämistä. Kunnalla ei ole velvoitetta laatia tai päivittää suojelusuunnitelmaa. Uusien suojelusuunnitelmien laatiminen on perusteltua ja olemassa olevien suojelusuunnitelmien päivittämisellä saadaan ajantasainen tilannekuva toiminnoista, jolla voi olla haitallisia vaikutuksia pohjavesiin. Lisäksi suunnitelmissa esitettyjen paikallisten toimenpiteiden avulla voidaan osaltaan ylläpitää pohjavesien tilaa tai edistää riskienhallintaa. Markkinat eivät takaa toimia, joilla puutteet korjattaisiin.	Tukea on myönnetty aiemmin ei-taloudelliseen toimintaan ja jatkossa sitä voidaan myöntää myös taloudelliseen toimintaan. Kuvauksen mukaan tukea myönnettäisiin kuitenkin pääasiassa ei-taloudelliseen toimintaan. Jos hyödyt koituvat kokonaisuudessaan yhteiskunnalle, kyseessä saattaisi olla myös hankinta. Tulevaisuudessa vesialan yritystoiminnalla voi olla kansainvälistä vientipotentiaalia, josta syystä alan kehittäminen alkuvaiheessa tukee myös uuden liiketoiminnan synnyttämistä.
3. Tarkoituksenmukainen keino tavoitteen saavuttamiseksi Pohjavesien hyvää tilaa ei tulla nykyisen näkemyksen mukaan kaikissa pohjavesimuodostumissa saavuttamaan asetettuun määräaikaan mennessä. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin ja sen nojalla säädettyjen asetusten mukaisessa vesienhoidon suunnittelussa pohjavesimuodostuman määrällisen ja kemiallisen tilan tavoitteisiin pyritään muun muassa vesienhoitosuunnitelmien ja vesienhoidon toimenpideohjelmien toimenpiteiden kautta. Lisäksi vesien sitovat tilatavoitteet ovat ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien lupaedellytyksinä. Ehdotettu uusi tukiohjelma on luonteeltaan yleinen eikä siinä ole soveltamisalaa koskevaa rajausta. Se olisi myös vesienhoidon toimenpiteenä. Tuki olisi välttämätön kannuste siihen, että suojelusuunnitelmat laaditaan ja että niitä pidetään ajan tasalla. Ajan tasalla oleva suojelusuunnitelma hyödyttää osaltaan myös yhdyskunnan vedenottomahdollisuuksien turvaamista. On arvioitu, että vain vähäinen osa avustuksesta kohdentuisi taloudelliseen toimintaan. Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Tässä avustuksessa ei ole kyse lakisääteisten peruspalvelujen turvaamisesta (esim. MMM:n hallinnonalan vesihuolto, johon kuuluu talousvesipalvelut) vaan pohjavesivarojen turvaamiseen ja riskinhallintaan.	☐ ☒ ☐ ☐x☒ ☐ ☒ Kuvauksesta ei käy ilmi vaihtoehtoiset keinot suoran tuen sijaan tavoitteisiin pääsemiseksi tai onko tuki välttämätön politiikkatoimi muiden politiikkatoimien sijaan tai rinnalla. Vesienhoidosta on annettu laki. Kuvauksesta ei käy suoraan ilmi voitaisiinko esim. säädöksillä tai neuvonnalla saavuttaa samat tavoitteet tai määrätä pohjavesien suojelusuunnitelmien laadinta pakolliseksi.
4. Kustannustehokkuus ja hallinnollinen rasitus tuen saajalle Tuen saajan hallinnollinen taakka kohdistuu tuen hakemiseen sekä tukipäätöksen noudattamiseen. Esim. tuen raportointiin ja maksatuksiin liittyy tavanomaista työtä. Tuen myöntämisen aiheuttamat kustannukset muodostuvat valtionapuviranomaisessa tehtävästä virkatyöstä hakukuulutusten järjestämisessä, hakemusten arvioinnissa, tuen myöntämisessä, maksatuksissa ja valvonnassa. Niiden arvioidaan olevan vähäiset tuen määrään nähden. Tarkoitus olisi mahdollisuuksien mukaan käyttää jatkossa avustusprosessissa Hallinnojavuoksia.fi -palvelua. Tämä on sähköinen prosessi avustushakemusten käsittelyyn. Myös valtionavustuksen hakuilmoitus ja -lomake sekä avustuspäätökset tehtäisiin järjestelmässä. Tuen hakemismahdollisuudesta julkaistaisiin tietoa tarpeen mukaan myös valtionapuviranomaisen internetsivuilla ja tiedotettaisiin muitakin kanavia käyttäen.	☐ ☒ ☐ ☐x☒ ☐ ☒ Tuki-instrumentti tulisi valikoida siten, että saavutetaan suuri hyöty pienillä kustannuksilla (kustannustehokkuus). Kustannustehokkuuden tulee ohjata valintaa muiden politiikkakeinojen ja suorien/epäsuorien tukien välillä perustuen mahdollisimman tarkkaan arvioon kokonaiskustannuksista ja hyödyistä. Mittarina voidaan käyttää esim. hallintokustannusten osuutta suhteessa myönnettyihin tukiin. Sähköinen prosessi vähentäisi hallinnollista rasitusta. Kiinnitetään huomiota siihen, että valtionapuviranomainen voisi etukäteen suunnitella mitä tietoja vaikuttavuuden

Tietojen vaikuttavuudella on useita tasoja. Keskeistä on pohjavesiä koskevan tiedon lisääminen alueen asukkaille, toimijoille ja toimintaa suunnitteleville. Vähäisemmässä määrin tukea myönnettäisiin hankkeisiin, joilla olisi pohjaveden tilaa parantavia tai turvaavia tavoitteita ja joissa tulee kyseeseen EU:n näkökulmasta valtion tuki. Näin erityisesti riskinhallintaan kytkeytyvissä tilanteissa. Kysessä olisi määräaikainen 2030 vuoden loppuun voimassa oleva tukiohjelma, niin tuen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja toimivuutta sen tarpeellisuuden ja kehittämistarpeiden selvittämiseksi ei ole tarpeen, koska käytännössä ehditään tehdä yksi hakukierros. Suurin osa avustuksista kohdistuisi ei taloudelliseen toimintaan. Käsittelymaksua ei peritä.	seurannassa tarvitaan ja mitä tietoja tuen saaja veloitetaan toimittamaan hankkeen aikana ja sen päätyttyä.
5. Vaikutukset kilpailuun Tuki perustuu avoimiin hakuihin, ja avustusmäärät ovat pieniä. Tuella arvioidaan olevan enintään erittäin vähäinen kilpailuvaikutus Suomessa ja kansainvälisesti.	☐x☒ ☐ ☒ ☐ Tuella ei arvioida olevan kuin vähäisiä kilpailuvaikutuksia, koska alalla ei juurikaan ole yksityisiä toimijoita. Tuki saattaa vaikuttaa pitkällä aikavälillä uuden liiketoiminnan syntymiseen. Vaikutukset markkinaosuuksiin yrityksen toimialalla tai ao. markkinoilla, ylikapasiteetin syntyminen tuen seurauksena, muiden yritysten markkinoillepääsyn vaikeuttaminen ja muiden yritysten markkinatilanteeseen vaikuttaminen ovat vähäisiä tai epätodennäköisiä johtuen taloudellisen toiminnan vähäisestä määrästä.
6. Määräaikaisuus Uusi asetus olisi voimassa toistaiseksi, koska pohjavesien suojelun tavoitteet perustuvat EU:n direktiiveihin ja joista raportoidaan EU:n komissiolle. Kuitenkin asetuksen 2 §:ää sovellettaisiin vain määräajan, mikä rajausta sisältyisi ehdotettuun voimassaolopykälään (10 §:n 2 mom.) Tarkoitus on tehdä lainsäädäntönotifikaatio ja ilmoittaa asetus osana vesipuitedirektiivin kansallista toimeenpanoa EU:lle. Kyseessä on julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvästä 3-vuotisesta siirtomäärärahasta talousarviomomentilla 35.10.61.	☐x☒ ☐ ☒ ☐ Taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 3 §:n mukaan tuen on oltava määräaikainen, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Tästä voidaan poiketa lailla. Asetuksen voimassaolon tulee olla ajallisesti rajattu. Se mahdollistaa määräajoin tarkastelun tuen jatkamisesta. Erityisenä perusteluna poiketa määräaikaisuudesta ei voida pitää EU direktiiveihin perustuvia tavoitteita. Valtion talousarviomenettely ei korvaa tukiohjelman voimassaolon määräaikaisuutta.
7. Kannustava vaikutus Tuella on kannustava vaikutus, koska tuettavat selvitykset ja hankkeet sekä investoinnit eivät toteutuisi ilman tukea. Tukea myönnettäisiin pääosin ei-taloudelliseen toimintaan kuten nykyisin (suoraan valtionavustuslain nojalla) ja jatkossa myös joissain määrä taloudelliseen toimintaan. Taloudelliseen toimintaan myönnettävä tuki perustuisi de minimis-asetukseen (asetusluonnos 2 §). Tuen enimmäismäärästä säädettäisiin asetuksen 8 §:ssä seuraavassti: Myönnettävän avustuksen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voi olla enintään 80 prosenttia. Hakuilmoituksessa valtonapuviranomainen tarkentaisi kulloinkin haettavana olevan avustuksen prosenttimäärää. Avustuksen osuus	☐ ☒ ☐x☒ ☐ Jos kyseessä on tuki taloudelliseen toimintaan, tukea ei pitäisi myöntää toimintaan, minkä tuensaaja toteuttaisi joka tapauksessa myös ilman tukea. Kannustava vaikutus toteutuu esimerkiksi silloin kun tuettava hanke tai toiminta aloitetaan vasta tukipäätöksen jälkeen. Tukiohjelmasta on myönnetty yksittäisiä pieniä tukia liiketoimintaan.

hyväksyttävistä kustannuksista ei kuitenkaan voisi ylittää pykälässä 8 määriteltyä enimmäismäärää. Taloudellisen toiminnan osalta enimmäismäärä perustuisi de minimis -asetukseen Toimintaa ei saa aloittaa ennen tuen myöntämistä.	Asetuksessa tulisi selkeästi mainita milloin ko. toiminta on taloudellista ja mitä kriteereitä silloin noudatetaan, esim. alhaisempi tuki-intensiteetti. Ei-taloudelliseen toimintaan korkea (80 %) tuki-intensiteetti on perustellumpi. Julkisen rahoituksen osuus yrityksen kokonaisrahoituksesta ei saa nousta kohtuuttoman korkeaksi, vaikka hankkeeseen sinänsä voitaisiin myöntää tukea. Taloudellisessa toiminnassa yritysten tulisi kantaa pääriski (eli yli puolet kokonaisrahoituksesta). Yleishuomiona asetuksen 6 §:ään tulisi tarkentaa tuen myöntämisen kriteerit hankkeille, selvityksille ja investoinneille.
8. Vaikuttavuus Tuen vaikuttavuutta seurattaisiin suojelusuunnitelmien osalta valtionapuviranomaisen ja YM:n toimesta sekä osana vesienhoidon suunnittelua toimenpiteenä. Tuen vaikuttavuutta muiden toimien osalta seurattaisiin myös valtionapuviranomaisen ja YM:n toimesta.	☒ x ☐ ☐ Taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 5 §:n mukaan tukiviranomaisen on määrittäjä, viimeistään ennen tukiohjelman tai tukiohjelman ulkopuolisen yksittäisen tuen jatkamista tai muuttamista arvioitava tuen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja toimivuutta sen tarpeellisuuden ja kehittämistarpeiden selvittämiseksi. Erillinen ulkopuolisen tahon tekemä vaikuttavuuden arviointi puuttuu. Koska hankkeita taloudelliseen toimintaan on vain yksittäisiä ja ne ovat pieniä, vaikuttavuuden arviointi ei ole ehkä tarkoituksenmukainen ja kustannusvaikuttava toimenpide. Hankkeiden vaikuttavuutta seurataan. Kuvauksesta ei käy ilmi arvioinnin sisältö tai esim. tulostimet. Seurannassa tulisi pyrkiä arvioimaan onko pohjavesien tila parantunut ja kuinka vaikuttavia esim. investoinnit ovat olleet. Investoinneilla on myös työllisyysvaikutuksia. Lisäksi tulee arvioida markkinoiden kehittymisen tilanne.
9. Yksittäiset tukipäätökset --	☐ ☐ ☐
9 a Tukikumulaatio Tuen hakijaa edellytetään toimittamaan avustuksen hakemisen yhteydessä tiedot viimeisen kolmen vuoden aikana myönnettyistä de minimis -tuista. Hakija ilmoittaa tukea myöntäville viranomaisille myös RPA:n perusteella myönnettyistä tuista. Näiden tarkistamisessa hyödynnetään käytettävän olevan Yleisen avustajajärjestelmän (YA-järjestelmä) toimintoja, joissa mm. hakijan saamat aikaisemmat tuet tulevat viranomaiselle näkyviin automaattisesti.	☒ x ☐ ☐ Tuen saajaa pyydetään ilmoittamaan aiemmin saadut tuet, jotta viranomainen voi tarkistaa kumulaation. Taloudelliseen toimintaan myönnettyt tuet tulee tallentaa yritystukirekisteriin, jonka kautta voidaan seurata saajalle myönnettyjä tukia. Valtion viranomaisten ja niiden puolesta tukien myöntävien tahojen myöntämät de minimis -tuot voidaan tarkistaa Yritystukirekisteristä, mikä sisältää myös salassa pidettävät tukitiedot Hankkeen kokonaiskustannukset selvitetään. Julkisen tuen osuus hankkeissa tulee selvittää, ettei se nouse liian korkeaksi. Tukea ei saa myöntää samoihin

	kustannuksiin jonkun toisen myöntäjätahon kanssa.		
9 b Vaikutukset kilpailuun paikallisesti Suomessa ja EU-alueella Tuella voi olla korkeintaan vähäisiä vaikutuksia kilpailuun paikallisesti tai Suomessa. Tuki voisi paikallisesti tai Suomessa edistää jonkin yrityksen asemaa sitä kautta, että se saa tukea.	☒ x 	☐ 	☐
	Ks. kohta 5.		
9 c Edellytykset kannattavaan toimintaan, arviointi Avustushakemuksessa tulee hakijalta pyytää asian ratkaisemisessa tarvittavat tiedot kuten tiedot yrityksen taloudellisen toiminnan velvoitteiden huolehtimisesta esim. velvoitteidenhoitoselvitysraportti (VHS). Alkavan liiketoiminnan osalta tulee tarvittaessa pyytää myös liiketoimintasuunnitelma. Hakijan taloudellinen tilanne on selvitettävä ennen päätöksentekoa asianmukaisesti. Yritystä olisi arvioitava siitä näkökulmasta, että se kykenee viemään hankkeen loppuun ja hyödyntämään tuloksia.	☒ x 	☐ 	☐
	Siltä osin kuin tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan, tukea voidaan myöntää vain kannattavaksi arvioituun toimintaan (429/2016, 4 §). Tukea ei saa myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle. Hakijalta tulee tarvittaessa pyytää liiketoimintasuunnitelma, jos kyseessä on aloittava yritys. VHS-tietojen tulee olla maksettu (vaihtoehtoisesti tulee esittää maksusuunnitelma). Yrityksen taloudellisen tilan tulee olla sellainen, että se kykenee viemään hankkeen loppuun ja hyödyntämään kehitettyjä tuloksia myöhemmässä liiketoiminnassaan.		